

Також для студентів-іноземців англомовної форми навчання укладено силлабус практичних занять і лекцій із дисципліни «Анатомія людини».

Таким чином, навіть в умовах воєнного часу кафедра забезпечує необхідні умови для якісної підготовки студентів-іноземців англомовної форми навчання.

Література:

1. Камінський Р. Ф., Дзевульська І. В., Тимошенко І. О. Проведення наукових (дисертаційних) досліджень в Україні під час воєнних дій. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка дисертації в умовах воєнного стану: актуальні питання та шляхи їх вирішення»*. Рівне, 28 вересня 2024 р. С. 64–65.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-532-0-15>

ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОСВІТИ І НАУКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Колб Олександр Григорович

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
професор кафедри кримінального права та процесу,
Державний податковий університет
м. Луцьк, Україна*

<https://orcid.org/0000-0003-1792-4739>

Богатиренко Оксана Вікторівна

*адвокат національної асоціації адвокатів України
м. Київ, Україна*

Як свідчить практика, однією з детермінант, яка знижує рівень мобілізації та ресурсного забезпечення Сил безпеки і оборони України в умовах відкритої військової агресії російської федерації (рф) проти нашої держави є недолуга, алогічна та безсистемна діяльність Міністерства освіти і науки (МОН) України з означених питань.

Сутність цієї проблеми полягає в наступному: замість того, щоб створити всі умови для підготовки майбутніх військовослужбовців та захисників Вітчизни, зазначений центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки України робить все навпаки.

Так, скорочуючи кількість класів у старшій школі (10–11 класи) та, одночасно не збільшуючи число професійно-технічних училищ (ПТУ),

це відомство грубо та безвідповідально порушує право наших громадян на отримання повної загальної середньої освіти, яка, до того ж, є обов'язковою у нашій державі (ст. 53 Конституції України). Такий підхід не тільки порушує Основний закон України,

Але й Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, яка на підставі вимог ч. 1 ст. 9 Конституції України віднесена до національного законодавства [1].

Як наслідок, в умовах воєнного стану (2022–2025 рр.) намітилась чітка тенденція, що пов'язана з щорічним зростанням злочинності неповнолітніх в Україні, основними суб'єктами формування якої виступають ті із них, які на момент вчинення суспільно небезпечних і караних діянь ніде не навчались [2]. При цьому зросла питома вага кримінальних правопорушень, які вчиняються неповнолітніми особами, у структурі злочинів проти національної безпеки України, особливо на «замовлення» спецслужб рф у таких особливо небезпечних проявах, як: здійснення диверсійних актів, умисне знищення майна військово-службовців Сил безпеки і оборони, корегування цілей для бомбардувань військових об'єктів України, т. ін. [3].

Отже, подальше так зване «реформування» середньої школи в Україні не тільки збільшить кількість джерел потенційних та реальних загроз, що посягають на національну безпеку в умовах воєнного стану (в силу безконтрольності та зниження освітнього рівня серед дітей), але й зменшить у зв'язку з цим професійну готовність цих осіб до захисту Вітчизни (через неможливість освоєння у короткі строки високотехнологічної зброї, що застосовується у війні проти рф, зокрема у сьогоденні).

Не менш кримінологічно значущою з цього приводу є й інша проблема, яка сформулювалась внаслідок триваючої реалізації МОН України суспільно шкідливих і небезпечних у перспективі «реформ» сфери освіти і науки.

Її сутність зводиться до наступного: замість того, щоб боротись за кожного випускника середньої школи, як майбутнього абітурієнта та студента національних вузів, вказаний державний орган створив всі умови для того, щоб українська молодь реалізувала своє право на отримання вищої освіти за кордоном [4].

І, знову ж таки, суспільно шкідливі та небезпечні наслідки для України в умовах воєнного стану не забарились, а саме – МОН України не тільки не ліквідувало дефіцит державних коштів, які використовуються для утримання вищих навчальних закладів (ВНЗ) за рахунок, зокрема, спеціального фонду, але й фактично зменшило кількість майбутніх висококваліфікованих фахівців для Сил безпеки і оборони.

І, нарешті, на ще одну проблему слід звернути увагу у контексті вирішення завдань обороноздатності України в умовах війни з рф. Мова в даному випадку йде про ліквідацію в нашій державі інституту так званих «вільних» від аспірантури здобувачів, які дійсно займаються серйозними прикладними дослідженнями (як приклад можна назвати розроблені цією категорією науковців унікальні, аналогів яким немає в світі дронів для Сил безпеки і оборони [5]), а не як «зreformовані» аспіранти – реалізацією недолугих програм для отримання «найвищого» рівня вищої освіти (і це абсурд, оскільки освіта і наука це не тотожні поняття!) замість прикладних доктринальних розробок, вкрай необхідних для України в умовах воєнного стану.

Є й інші системні прорахунки МОН України у зазначеній галузі суспільної діяльності, вирішення яких лежить у площині повноважень Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та Президента, які відповідно до положень ст. 92 Конституції України у вигляді законодавчих актів, а не МОН у формі відомчих наказів, інструкцій, рекомендацій тощо, мають право регулювати сферу освіти і науки в нашій державі.

Виходячи з цього, слід визнати, що в такій ситуації в Україні має бути розроблена та прийнята на законодавчому рівні Стратегія реформування та розвитку сфери освіти і науки України в умовах воєнного стану, у якій були б вирішені і ті проблеми, що стали предметом цієї наукової статті.

Література:

1. Кремень В. Г., Ляшенко О. І., Локшина О. І. Загальна середня освіта України в контексті освіти країн Європи: тривалість і структура : науково-аналітична доповідь. Національна академія педагогічних наук України, Інститут педагогіки НАПН України. Київ : Педагогічна думка. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-644-555-4-2020-49>.

2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення у 2022–2025 рр. *Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareystrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

3. Спецслужби рф вербують українських підлітків для диверсій – кіберполіція. *Укрінформ*. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3878443-specsluzbi-rf-verbuut-ukrainskih-pidlitkiv-dla-diversij-kiberpolicia.html>

4. Українські студенти все частіше їдуть навчатися за кордон. *Kyiv Post*. 2025. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/53422>

5. Рагуткіна М. У ЗСУ розповіли, чому вітчизняні БПЛА кращі за західні аналоги. *УНІАН*. 2025. <https://www.unian.ua/>

СТРАТЕГУВАННЯ – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Коломось Тетяна Олександрівна

*доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету, Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

В умовах невизначеності, зумовлених, в т.ч. й зовнішньою збройною агресією проти України, новітніми глобальними викликами розвитку й потребою пошуку новітніх шляхів їх вирішення, у фокусі уваги законодавця залишаються й «ключові проблеми» вищої юридичної освіти, формування новітніх засад функціонування мережі вітчизняних правничих шкіл, розробка стандартів вищої освіти, пошук оптимальної моделі інтеграції національного аналогу у європейський освітній правничий простір, а також формування інструментарію для практичного втілення відповідних намірів. Стратегічні пріоритети розвитку вітчизняної юридичної освіти, функціонування мережі вітчизняних правничих шкіл законодавцем окреслені у двох «новаційних актах», положення яких й мають у перспективі сформувати новітній фундамент для вирішення вищезазначених «ключових проблем» вищої юридичної освіти, для формування «сценарію її майбутнього». Мова йде про проєкт Концепції реформи юридичної (правничої) освіти [1] та проєкт Концепції проєкту Закону України про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії [2], аналіз положень яких дозволяє стверджувати, що, пропонуючи «новаційні» за змістом положення щодо вирішення відповідних «ключових проблем» вищої юридичної освіти, сценарій її майбутнього розвитку безпосередньо розглядається у «прив'язці» до процесів стратегування вітчизняних правничих шкіл. Вирішення цих «проблемних завдань» у відповідних «новаційних актах» позиціонується як «своєрідний виклик» для вітчизняних правничих шкіл, який об'єктивно обумовлює потребу системного перегляду ними «сценарію» свого